

U Željeznicama RS-a plate i za neradnike

Početak prošle godine radnik „Željeznica Republike Srpske“ (ŽRS) Mladen Panić je otišao na odsluženje jednogodišnje zatvorske kazne jer je skrivio saobraćajnu nesreću u kojoj je poginuo njegov drug.

Iako je zbog dužine kazne morao dobiti otkaz, njega je čekao posao kada se vratio. U ŽRS nikada nije stiglo obavještenje o kazni pa su se uposlenici u Doboju pravili da ne znaju gdje je njihov kolega. Panićev šef i kum Mirko Ostojić lažno je pravdao njegove nedolaske na posao – prihvatao je potvrde o bolovanju i davao mu godišnji odmor kako bi opravdao njegovo višemjesečno odsustvo. Tako je Panić uspio zadržati i posao i platu.

Republika Srpska se godinama zadužuje kod međunarodnih kreditora kako bi ŽRS stao na svoje noge. Značajan dio tog novca je namijenjen za otpremnine prilikom otpuštanja viška radnika, a preduzeće istovremeno zadržava i plaća radnike koji se gotovo nikada ne pojavljuju na poslu.

Jedan od njih je i Rajo Šiljak iz Istočnog Sarajeva. On je dugo zaposlen u ŽRS-u, ali je rijetko na svom radnom mjestu u Doboju. Njegovi pretpostavljeni nisu mogli sa sigurnošću objasniti novinarki Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) šta on tačno radi i gdje. Iako svi znaju da nije redovan na poslu, očekuju da će se problem riješiti sam od sebe – kada Šiljak ode u penziju.

U međuvremenu, on bi mogao nastaviti primati platu i mjesečnu naknadu za prevoz od Istočnog Sarajeva do Doboja gdje ga kolega/pretpostavljeni svakodnevno evidentira kao prisutnog na poslu.

Mladen Panić, radnik ŽRS-a, vrijeme provedeno u zatvoru je pravdao bolovanjem i godišnjim odmorom, a kolege su ga i lažno evidentirale kao prisutnog na poslu (Foto: CIN)

Panić – prisutan

Dvadesetpetogodišnji Mladen Panić je prije šest godina skrivio veliku nesreću. Na povratku iz noćnog izlaska izgubio je kontrolu nad vozilom u kojem je bilo još devetero mladih ljudi. Jedan od njih je tada poginuo.

Okružni sud u Doboju je osudio Panića na godinu dana zatvora zbog čega je morao dobiti otkaz. Naime, prema Zakonu o radu RS-a, radni odnos mora biti prekinut ako je radnik osuđen na zatvorsku kaznu dužu od šest mjeseci, ali ŽRS to nije učinio u ovom slučaju. Umjesto da Panić u preduzeće donese presudu, zatražio je neplaćeno odsustvo od godinu dana. Pošto mu je zahtjev odbijen, on je otvorio bolovanje i otišao na služenje kazne u Istočno Sarajevo, a njegov kum i šef Mirko Ostojić, rukovodilac Sekcije za vuču vozova u Doboju, pomogao mu je da sačuva radno mjesto. Tokom boravka u zatvoru kući je dolazio

svaki mjesec po nekoliko dana.

Doktor iz Doma zdravlja u Doboju mu je davao bolovanje pa je Panić imao opravdano odsustvo sa posla za tri mjeseca. Uprava Doma zdravlja odbila je CIN-u odgovoriti da li je doktor koji je Paniću dao bolovanje znao da je on u zatvoru i na osnovu čega je upućen na bolovanje.

Nakon toga Ostojić je Paniću potpisao i rješenje za godišnji odmor i narađene dane iz prethodne godine. Kako sve skupa nije bilo dovoljno da pokrije boravak u zatvoru, još dva mjeseca ga je lažno prijavljivao kao da je prisutan na poslu.

Ipak, u razgovoru za CIN je svu odgovornost za ove poteze preuzeo Novo Panić, Mladenov otac i Ostojićev nadređeni. On je direktor Sektora za vuču vozova koji rukovodi svim radnim jedinicama koje su raspoređene po gradovima RS-a.

Na pitanje da li je znao da je to kršenje zakona, Panić stariji je kratko odgovorio novinarki CIN-a: „Da“.

Iako su obojica svjesni da su prešli zakonske granice, kažu da su to uradili kako bi pomogli Mladenu da otplati dugove u kojima se našao zbog plaćanja odštete za nesreću koju je izazvao prije šest godina.

„Ako je taj život spašen, tog djeteta, da ono u nekakav život sa 22 godine uđe sa teretom od 100 hiljada maraka, (...) znači, po meni, vrijedi sve kršiti – i zakon i svaki đavo“, kaže Mirko Ostojić.

U međuvremenu, Mladen Panić je dobio amnestiju od Osnovnog suda u Doboju pa je uz prijevremeni otpust izašao iz zatvora nakon sedam i po mjeseci i vratio se na posao. On nije želio pričati za CIN.

Novo Panić, direktor Sektora za vuču vozova u ŽRS-u, znao je da se zakon krši zbog njegovog sina Mladena: „Ako ja ne kažem da sam svjesno to radio, šta onda?“ Novo i Mladen Panić nisu disciplinski odgovarali za lažno prikazivanje Mladenovog prisustva na poslu (Foto: CIN)

Jednočlana komisija

Desetak dana nakon Mladenovog povratka na posao u ŽRS-u su, zahvaljujući anonimnoj prijavi, saznali za prevaru. Pokrenut je disciplinski postupak, a sektor kojim rukovodi Mladenov otac Novo Panić dobio je zadatak da utvrdi ko je odgovoran i kako će biti kažnjen.

Kako to nije mogao učiniti sam, Panić je ovlastio svog zamjenika Zorana Vasiljevića koji je procijenio da je riječ o „lakšoj povredi radne obaveze“.

„Oni su time odredili tok postupka i ishod postupka jer su različite disciplinske mjere predviđene za težu povredu radne obaveze, a različite za lakšu“, objasnio je CIN-u advokat

Željko Rašević.

O sankcijama za ovakav prestup u ŽRS-u odlučuje rukovodilac pa je Panić opet morao ovlastiti nekoga da to učini umjesto njega. Drugi zamjenik, Predrag Pecikoza, odlučio je da se Ostojiću oduzme po deset posto od dvije plate, a drugi odgovorni, evidentičar Branko Pašalić, u svojoj je radnoj jedinici dobio pismenu opomenu. Panići nisu disciplinski odgovarali za svoje postupke.

Novo Panić i ne smatra da je odgovoran: „To je kao da ja kažem da je odgovoran i generalni direktor. (...) Ja kao direktor ne moram znati to. Kao roditelj moram znati, a ne moram ni to znati ako nismo u dobrim odnosima. Ali jesmo u dobrim odnosima, ne mogu reći da nismo“.

ŽRS je ovom prevarom oštećen za 5.898 KM, a štetu su izmirili Ostojić, Pašalić i Mladen Panić. Sektor za vuču vozova, kojim rukovodi Mladenov otac, pokušao je smanjiti iznos štete na 2.677 maraka što nije prihvaćeno.

Vršilac dužnosti generalnog direktora ŽRS-a Zoran Ilinčić kaže da preduzeće trenutno nema način da strožije sankcioniše kršenje Zakona o radu RS-a u slučajevima kada naknadno sazna za to.

Rajo Šiljak, radnik ŽRS-a, rijetko je na svom radnom mjestu u Doboju, a preduzeće mu uz platu isplaćuje i troškove prevoza od Istočnog Sarajeva (Foto: CIN)

Sjedi i ćuti

ŽRS je, prema podacima nadležnog ministarstva, 2018. godinu zaključio sa akumuliranim gubitkom od 111,5 miliona maraka. Za plate i doprinose radnika troši oko 38 miliona maraka godišnje.

Predstavnici Sindikata preduzeća već godinama javno govore da ŽRS ima radnike koji ne dolaze na posao, a primaju platu.

„Ako nema novca, onda snosimo teret svi zajedno. Nema novca – nema rasipanja, nema rashoda. Ovo je za nas klasičan rashod – da nekome se to može evidentirati, a da ne dolazi“, kaže za CIN predsjednik Samostalnog sindikata mašinovođa ŽRS-a Simo Cvjetković.

I neki od bivših i sadašnjih članova Uprave kažu da je mnogo ovakvih slučajeva.

Republika Srpska je prošle godine uzela 100 miliona maraka kredita od Svjetske banke kako bi poboljšala finansijsku održivost i restrukturirala ŽRS. Sedam miliona maraka je predviđeno za smanjenje broja radnika, odnosno za njihove otpremnine i prekvalifikacije. Vlada RS-a i ŽRS će ovaj kredit vraćati u naredne 32 godine.

Draženko Todorović je bio izvršni direktor Poslova operacija i član Uprave do 2015. godine. Iako za ovaj problem kaže da je općepoznata stvar, nije učinio ništa da ga riješi. „Pa ne dajem ja platu, nisam ja ni vlasnik preduzeća.“

Većinski vlasnik preduzeća je Republika Srpska koja se zadužuje kako bi ovo preduzeće smanjilo gubitke. Uz to, Vlada RS-a godišnje daje još oko 25 miliona KM za održavanje ŽRS. Vlasnici preduzeća biraju Nadzorni odbor koji imenuje Upravu i Statutom je obavezuje da radi u interesu preduzeća.

Jedan od trojice članova Uprave, v. d. izvršnog direktora Dragan Subašić, kaže za CIN da je zaposlene tako velikog preduzeća teško nadzirati. On nije uradio ništa da prekine zloupotrebu ni u slučaju koji mu je poznat. To nisu učinili ni njegovi prethodnici.

Rajo Šiljak ima dvadesetak godina staža u ŽRS-u. Živi u Istočnom Sarajevu, a radno mjesto mu je u Doboju. On je samostalni stručni saradnik u Sektoru za vuču vozova, a šef mu je Novo Panić.

Panić kaže da ga rijetko viđa, iako redovno evidentira njegov dolazak na posao. Šiljak u Dboj dolazi u prosjeku jednom mjesečno i to u zgradu Uprave, a ne na radno mjesto.

Šiljak je prije četiri godine sa bivšim generalnim direktorom Draganom Savanovićem dogovorio da bude „čovjek za komunikaciju“ za uskotračnu prugu u Višegradu.

„Bilo mi je potrebno i neophodno da imam čovjeka koji će komunicirati kada je u pitanju uskotračna pruga sa turističkim organizacijama i sa vlašću lokalnom“, objasnio je svoju odluku

Savanović.

Bivši izvršni direktor Poslova operacija Draženko Todorović je potpisao ovlaštenje u kojem to piše. Međutim, ovlaštenje nije dokument kojim se u radnom pravu rješava raspored radnika na drugo radno mjesto i ono ne može isključiti obavezu radnika da dolazi na posao gdje je raspoređen ugovorom o radu, objašnjava advokat Rašević: „Trajni rasporedi pretpostavljaju zaključenje ugovora, odnosno aneksa ugovora“.

Međutim, Šiljkov ugovor o radu nije promijenjen pa je Panićev kabinet u Doboju nastavio voditi evidenciju o njegovim (ne)dolascima na posao. Tako je do danas.

„Samo je ostala ta administracija što su oni vodili, ali ja sam vamo i znaju – zna i Draženko, zna i Savanović“, kaže Šiljak. Izričit je da svoje poslove dogovara samo sa izvršnim i generalnim direktorom.

Dok v. d. generalnog direktora Ilinčić vjeruje da Šiljak radi u Doboju, ne znajući da ima zaduženja i u Višegradu, v. d. izvršnog direktora Subašić zna da on rijetko dolazi na posao, ali prelazi preko toga:

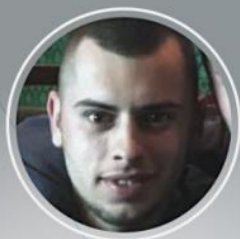
„Ponekad vam izađe skuplja pita nego tepsija pa mu kažete sjedi tamo i ćuti, bježi, pusti me, jer vam je lakše da mu date tu platu, pa bez obzira na sve, nego da mu plaćate i prevoz od Sarajeva do Doboja“.

Međutim, novinarka CIN-a je otkrila da ŽRS ipak plaća Raji Šiljku i prevoz do posla na koji ne ide. Uz platu od 1.200 maraka dobija i 150 maraka za troškove puta od Istočnog Sarajeva do Doboja.

U narednih nekoliko mjeseci ispunit će uslove za penzionisanje, a Subašić će sačekati da se problem riješi na taj način: „Ako su ga svi sve ove godine trpili, ovo njegovo, dajte, molim Vas, ostavite me na miru da i ja istrpim ovo da se sa njim pozdravim“.

U ŽELJEZNICAMA RS-a PLATE I ZA NERADNIKE

Republika Srpska se godinama zadužuje kod međunarodnih kreditora kako bi "Željeznice Republike Srpske" stale na noge. Značajan dio tog novca je već potrošen na otpremnine otpuštenih radnika. Preduzeće istovremeno zadržava i plaća radnike koji se gotovo nikada ne pojavljuju na poslu.

Mladen Panić

u zatvoru bio sedam i po mjeseci

ODSUSTVO NA POSLU PRAVDAO:

- bolovanjem
- godišnjim odmorom
- preraspodjelom viška sati iz prethodne godine
- lažnom evidencijom o prisustvu na poslu

**sve vrijeme prima platu –
494 KM mjesečno**

radi u Sekciji za vuču
vozova u Doboju

Rajo Šiljak

**GODINAMA NE DOLAZI NA
RADNO MJESTO U DOBOJ**

- u Doboju ga evidentiraju kao prisutnog na poslu
- naplaćuje 150 KM mjesečno troškove prevoza na posao iz Istočnog Sarajeva gdje živi
- odsustvo pravda ovlaštenjem o promjeni radnog mjesta koje je dogovorio sa šefovima
- advokat kaže da to nije u skladu sa Zakonom o radu RS-a

**sve vrijeme prima platu –
1.200 KM mjesečno**

radi u Sektoru za vuču
vozova u Doboju

CIN

Centar za
istraživačko novinarstvo

Izvor: "Željeznice Republike Srpske"

